

El primer Centre Excursionista de Granollers

PER FRANCESC GLANADELL

Catalunya és un dels països del món d'unam ajor densitat societària. Granollers i Sabadell, per a esmentar dos casos que ens són familiars, compten amb un número imponent de societats, proporcionalment superior al de qualsevulla urbs de l'Amèrica del Nord on la gent s'agrupa pel compliment de les finalitats més diverses i insospitades.

Adés i ara, m'he preguntat si aquesta prodigiosa ufanà de societats, era un signe de vitalitat ciutadana i d'esperit de col·laboració; si verament afirmava més particulars aptituds dels catalans pel conreu d'aquest humaníssim sentiment de la sociabilitat.

Sembla incontestable que el fet és un exponent d'aquelles conseqüències; però aquests són els perills i els miratges de l'estadística.

Tots els llegidors estaran en mesura de fer una constatació fàcil: En una proporció considerable, les societats que existeixen en els nostres pobles i ciutats són el resultat d'un moviment de protesta, el producte d'una negació o d'una pugna, sovint d'una exsissió i d'un cisma que ha sorgit en una agrupació professional, política, artística, cultural, recreativa...

Heu's ací un aspecte de la nostra vida societària, que hauria de portar-nos a establir unes conclusions justament oposades a les que de primera intenció ens havien afalagat.

Ens ve a la memòria, a propòsit d'aquestes consideracions, una conferència que l'amic Ramon Masriera va pronunciar, pel mes de març d'enguany, a l'Ateneu Cultural Obrer d'aqueixa ciutat, en la qual ens parlava del feroç individualisme dels catalans, aportant una argumentació tan abundant i sòlida, que ens donaria la clau de la paradoxa consignada a manera d'introït del present article.

* * *

Vull parlar d'una societat creada sobre una afirmació pura, juvenívola i gallarda: la primera agrupació d'excursionisme fundada a Granollers, l'any 1916, amb el nom de «Centre Excursionista de Granollers».

Heu's ací una manifestació espiritual de la localitat, sense aparent transcendència; una societat modestíssima, insignificant i oblidada. Em sembla que no arribà a existir tan sols a la vida legal i tingué una actuació efimera.

Observat ara aquell «Centre Excursionista» amb la perspectiva de tres il·lustres de distància, és ric de suggestions i digne d'un comentari més extens i més aprofundit que no pas aquest que avui li dedico.

Aquell Centre no tingué gaire més d'una dotzena de socis, uns adolescents, tots, amarats d'inquietuds imprecises. Tanmateix en aquella societat hi eren en potència i en gestació els orígens d'un moviment cultural granollerí i d'unes realitzacions fecundes.

La menció d'alguns noms dirà amb més eloqüència com l'anterior judici no és desmesurat: Esteve Sarroca féu el seu «debut» literari en les planes del portaveu del «Centre». Avui és de justícia situar aquest nom en el primer lloc dels escriptors locals contemporanis.

Pere Iglésies figurava també en l'estol, i és cosa vistent com aquest nom el trobarem avui a l'avançada de totes les manifestacions culturals de Granollers.

Cal dedicar un record i un fervorós homenatge a alguns

companys traspassats en plena joventut: En Paris, que fou el primer i el més perfecte dels nostres excursionistes; Francesc Serra, temperament arborat, home de grans entusiasmes i de sentiments nobilíssims; Campmajó i Olivet, dos malaguanyats companys, col·laboradors sempre segurs de tota noble empresa i que tenien de l'amistat un exemplar concepte.

Deixeu que parli ara, amb vera abstracció de cronista i relentint les vibracions d'una amistat fraterna, del veritable creador d'aquell Centre Excursionista.

Es En Josep Sala, qui als 15 anys va sentir la necessitat imperativa i apostòlica d'anar a la recerca de col·laboradors i d'encomanar la seva devoció per la «terra». D'aquí parteix la meua amistat amb ell i d'aquí també la fundació del primer Centre Excursionista a Granollers.

Cami de Marata o del Castell de La Roca, generalment amb un llibre de Mossèn Verdaguer sota el braç, En Sala m'explicava el seu projecte. Em llegia d'empeu i a camp obert, passatges del «Canigó», de «Montsenyenes» i a voltes alguna poesia de Maragall. Declamava amb aquella tan personal amplitud de geste. Jo no sé si varen influir-me més les admirables creacions dels mestres de la nostra lírica o la fé apostòlica i la profunda i solemniàl convicció de l'amic.

I bé, si, una volta iniciat en el culte de la naturalesa, vaig accedir a presidir el futur «Centre», i una nit, al bosc de Sant Nicolau, jo era ungit cavaller excursionista.

Sé que els meus títols per a presidir la societat consistien en que jo era l'únic de la colla que tenia més de divuit anys, però sempre tindrè en singular estima i honor aquesta primera distinció.

Fou instal·lat el «Centre» a l'últim pis de l'edifici de la plaça del Bestiar ocupat per l'antic Cafè de can Sinia. Tenia l'entrada pel carrer de les Someres i calia muntar per una llòbrega i encongida escala que donava l'impressió d'una escala de caragol.

En Sala va portar el mobiliari: una taula de fusta, una cadira «pel President», una carta geogràfica de Catalunya clavada a la paret, sense marc, un retrat del senyor Maspons i Labrós i uns llibres de Mossèn Cinto. Crec que és l'inventari fidel.

La mestressa de l'immoble, ens acollí amb cordialitat hospitalària i augmentà la nostra instal·lació amb una taula rodona de marbre i una dotzena de cadires.

El dia que poguérem penjar el ròtul amb el títol de la Societat, en una minúscula balconada de la plaça del Bestiar, sentirem aquella emoció cívica i responsable d'haver posat una fita.

La posàrem, segurament, més brillant i categòrica del que nosaltres mateixos ens crèiem, car, entre altres de les conseqüències importants que podríem treure de la creació del Centre Excursionista, puc afirmar que fou el precursor germinal de la «Casa del Vallès».

L'excursionisme sembla destinat a continuar la seva missió precursora. Fou el Centre Excursionista de Catalunya que va precedir i impulsar el reviscolament de la consciència catalana. És possible que aquella societat gairebé desconeguda del carrer de les Someres, sigui l'antecedent d'un renaixement comarcal en vies de realització.